

Güvenlikli Site Sakinlerinin Konut Tercihlerinin İrdelenmesi: Antalya Muratpaşa İlçesi Örneği

Investigation of Housing Preferences of Gated Community Residents: Case Study of Antalya Muratpaşa District, Turkey

 Hüseyin Samet AŞIKKUTLU¹, Latif GÜRKAN KAYA¹, Cengiz YÜCEDAĞ¹,
 Hatice KOLAK²

Özet

Çalışmanın amacı, güvenlikli sitede ikamet eden sakinlerin konut tercihlerinde öne çıkan mekansal ve tasarımsal etkenlerin katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılığının ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda belirlenen altı hipotezin doğruluğu araştırılmıştır. Antalya Muratpaşa ilçesi çalışma alanı olarak seçilmiştir. Çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Anketler, Antalya Muratpaşa ilçesinde güvenlikli sitede ikamet eden 100 kişiye yüz yüze görüşmeler şeklinde uygulanmıştır. Analiz sonuçları doğrultusunda, katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etken düzeylerinin yaş ve eğitim durumuna göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Sonuç olarak, güvenlikli site yönetimlerinin site sakinlerinin yaş ve eğitim durumlarını dikkate alan mekansal tasarımla ilgili kararlar almaları neticesinde daha yaşanabilir bir mekan sağlamaları mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Antalya, Güvenlikli site, Kent sakini, Konut, Tercih etmek

Abstract

Determining the difference between spatial and design parameters that stand out in the housing preferences of residents living in a gated community according to the demographic characteristics of the participants is the purpose of the study. In this context, the accuracy of the six hypotheses determined were investigated. Antalya Muratpaşa district was chosen as the study area. A survey method was used in the study. The questionnaires were applied face to face to 100 residents in a gated community in Antalya Muratpaşa district. According to the results of the analysis, it was determined that the spatial factor levels that stand out for the housing preferences of the participants differ according to their age and education level. As a result, it will be possible for the gated community managements to provide a more livable space considered the age and education status of the residents in the spatial design.

Keywords Antalya, Gated community, Urban resident, Housing, To prefer

1. Giriş

İnsanların, toplumsal bağlamda bir arada yaşama beklentilerinin bir nedeni olarak ortaya çıkan yerleşim mekanları kent olarak ifade edilmektedir. Kentte yaşayanların beklenti ya da ihtiyaçları; günlük gereksinimlerin yanı sıra barınma, eğitim, sağlık, iş, sosyal aktivite gibi unsurlardan oluşabilir. Ancak, kentlerde insanların bir arada yaşama beklentileri zaman içinde bu mekanların aşırı göç alarak hızla büyümeleri durumunu beraberinde getirmiştir. İlk olarak, ticaret bölgeleri ve kıyı bölgelerinde bulunan kentler hızlı bir şekilde gelişmiştir.

Geliş Tarihi: 04.10.2020, Düzeltme Tarihi: 09.10.2020, Kabul Tarihi: 09.10.2020

Adres: ¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

²Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mekansal Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi

E-mail: sasikkutlu@mehmetakif.edu.tr

Günümüze bakıldığında ise, belirtilen konumdaki kentlere ek olarak, turizm ve sanayi gibi alanlarda gelişme gösteren kentlerin de hızlı bir şekilde büyüdükleri gözlemlenmektedir. Kentlerin hızlı şekilde büyümesinde etkili olan bir diğer unsur ise, özellikle 1950’li yıllardan itibaren kırsal nüfusun kentlere göç etmesidir. Belirtilen dönemde özellikle tarımsal üretimde makineli tarım ve traktör gibi araçların kullanımının artması sebebiyle iş imkanları azalmıştır. Fakat kentlerde çok daha fazla iş fırsatı bulabilme olanağı, ayrıca kentlerin ekonomik ve sosyal çekim merkezi haline dönüşmesi bu mekanlara olan talebin artmasına neden olmuştur. Kentlerde gözlemlenen bu olumsuz nitelikteki nüfus yoğunluğu birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Bakıldığında bu durum kentlerde halen çözümlenmeye çalışılan problemler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, kentleşmenin hız kazanması neticesinde çevresel ve toplumsal bazı sorunlar meydana gelmiştir (Güven, 2016).

Konut, barınma işlevinden ayrı olarak sosyal bir görev de üstlenerek, toplumsal yaşamda bir statü ve kimlik aracı olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, bireyin kimliğini gösterebileceği, sosyal statüsünü sergileyebileceği, ekonomik ve toplumsal gücünün göstergesi olan en belirgin araç konumuna gelmektedir. Dolayısıyla, toplumsal mekanizmalar tarafından meydana getirilen, farklı modalar/akımlar/ eğilimler biçiminde kendini kabul ettirerek oluşturulmuş yaşam tarzlarının mekan aracılığıyla bireye sunulduğu ve bu noktada da kişisel yaşantının geçtiği, bireyin kimliği ve benliği üzerinde doğrudan etkileri olan “konut” mekanlarının özel bir yerinin olduğu ifade edilebilir (Akyol Altun, 2008). Bu nedenle, insanların konutlarında güvenli, rahat ve mutlu şekilde yaşayabilmelerinde konut bahçelerinin iyi tasarlanması ve planlanmasının da önemli bir yeri vardır (Yücedağ ve ark., 2017).

Dünya nüfusunun büyük kısmı kentlerde yaşamaktadır ve güvenlik ihtiyacının en fazla duyulduğu mekanlardır. Geçmişten günümüze kadar insanlar korunma güdüsü sebebiyle bir araya toplanmışlar ve kentleri kurmuşlardır. Bu sayede kendilerini güvende hissetmişlerdir. Ancak kentlerin çok büyümesi sebebiyle güvenliği sağlamak zor olmuştur. Bu durumun neticesinde büyük kentlerin içinde küçük kent olarak ifade edilebilecek güvenli siteler oluşmaya başlamıştır (Kaypak, 2016). Günümüzde kentleşmenin en dikkat çeken sosyo-mekansal olgularından birini, şüphesiz dünyanın hemen hemen tüm gelişmekte ve gelişmiş olan ülkelerinin metropollerinde sayıları her geçen gün hızla artış gösteren güvenli siteler meydana getirmektedir (Webster ve ark., 2002; Capron ve ark., 2008; Geniş, 2012). Son yıllarda ilgi gören güvenli siteler (Ajibola ve ark., 2011), kentlerde yaşamakta olan orta ve üst gelir seviyesindekiler için inşa edilmektedir. Bu mekanları diğer yerleşim alanlarından

farklı kılan bazı özellikler; etrafının duvar ya da tellerle çevrili olması, gün boyunca kapalı devre televizyon sistemi ile korunuyor olması, özel güvenliklerin bulunması, bünyesinde çeşitli kültürel ve sosyal etkinlikler barındırmasıdır (Rafiemanzelat, 2016; Karaçor ve Akcan, 2017). Literatüre bakıldığında güvenli sitelerin ortaya çıkmasında beş temel sebep vardır ve bunlar (Roitman, 2010):

1. Suçlardan kaynaklı korku,
2. Daha iyi bir hayat tarzı arayışı,
3. Topluluk olarak bir arada bulunma isteği,
4. Benzer sosyal yapı arayışı,
5. Belirli sosyal gruplar içinde daha yüksek sosyal statü ve farklılık isteğidir.

Güvenlikli site kavramını, dışı kapalı konut ya da rezidans kavramlarıyla eş anlamlı olarak kabul etmek mümkündür (Polat ve Kartal, 2018). Bu bağlamda konu ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Örneğin; Lang ve Danielsen (1997) çalışmalarında, güvenli sitelerin içe dönük bir topluluk kültürünü ortaya çıkardığını ve bunun güçlenmesini sağladığını ifade etmişlerdir. Roitman (2010) çalışmasında, yöneticilerin ve planlamacıların güvenli siteleri kent peyzajının bir parçası haline getirmek için bu mekanları politik, ekonomik, sosyal ve mekansal açıdan ele almaları gerektiğini belirtmiştir. Lara (2011) çalışmasında, günümüzde insanların geleneksel şehir yerleşimlerinde kendilerini güvende hissetmedikleri için güvenli sitelerde yaşamayı seçtiklerini belirtmiştir. Berköz (2012) çalışmasında, güvenli sitede yaşayanların memnuniyetinde güvenlik, konut yerleşiminin bakımı ve kalitesi, açık ve yeşil alanlara erişim kolaylığı, donatılarının çeşitliliği gibi unsurların önem içerdiğini ifade etmiştir. Akalın (2016) yaptığı çalışmada, kapalı/kapılı sitede yaşamının bir prestij unsuru olarak algılandığını belirtmiştir. Özdemir ve Türkseven Doğrusoy (2016) çalışmalarında, kapalı konut sitelerinin çevre ve insan ilişkilerine zarar verdiğini, bu durumun kamusal yaşamın ve kamusal açık mekanların sürdürülebilirliği bakımında önemli sorunlar barındırdığını ifade etmişlerdir. Karaçor ve Akcan (2017) çalışmalarında, tüketim toplumunda statü göstergesi olan güvenli sitelerin sosyal bağları sağlamada yer sahibi olduğunu belirtmişlerdir.

Bu çalışmanın amacı, Antalya Muratpaşa ilçesinde güvenli sitede ikamet eden sakinlerin konut tercihlerinde öne çıkan mekansal ve tasarımsal etkenlerin katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılığının ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda aşağıdaki hipotezlerin doğruluğu araştırılmıştır:

1. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.
2. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.
3. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeyleri yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir.
4. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeyleri yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir.
5. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeyleri eğitim değişkenine göre farklılık göstermektedir.
6. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeyleri eğitim değişkenine göre farklılık göstermektedir.

2. Materyal ve Yöntem

2.1. Materyal

Bu çalışmanın materyalini konu hakkında önceden yapılmış çalışmalar ve anket çalışması oluşturmaktadır. Antalya Muratpaşa ilçesi, çalışma alanı olarak seçilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Çalışma alanı konumu (Anonim, 2020a)

Antalya ili, Türkiye'nin güneyinde bulunmaktadır ve Akdeniz kıyısında olan bir turizm merkezidir. İlin kuzeyinde; Burdur, Isparta, Konya, doğusunda; Karaman, Mersin, batısında; Muğla illeri bulunmaktadır (Anonim, 2020b). İlin yüzölçümü 20.177 km² dir (Anonim, 2020c). 2019 yılı için Antalya ilinin nüfusu 2.511.700 kişi ve Muratpaşa ilçesinin nüfusu 510.368 kişidir (TÜİK, 2020).

2.2. Yöntem

Çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Kapalı uçlu sorulardan oluşan anket formunun hazırlanmasında Emiroğlu (2002), Acaralp (2009), Asar (2013), Minez (2013), Zülkadiroğlu (2013), Aşıkutlu ve ark. (2018), Yücedağ ve ark. (2018), Aşıkutlu ve ark. (2019), Çokyiğit ve ark. (2019), Kaya ve ark. (2019a), Kaya ve ark. (2019b), Kaya ve ark. (2019c), Kaya ve ark. (2019ç), Kaya ve ark. (2019d), Yücedağ ve ark. (2019)'nın çalışmalarından faydalanılmıştır. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal ve tasarımsal etkenler düzeylerine yönelik sorulara verdikleri cevaplarda "1" Kesinlikle Katılmıyorum, "5" Kesinlikle Katılıyorum olmak üzere 5 noktalı Likert ölçeği kullanılmıştır. Anketler, 2019 yılı Kasım ile Aralık aylarında ve 2020 yılı Ocak ayında Antalya Muratpaşa ilçesinde güvenli sitede ikamet eden 100 kişiye yüz yüze görüşmeler şeklinde uygulanmıştır. Uygulanan tüm anketler değerlendirmeye alınmıştır.

Anketlerden elde edilen veriler SPSS programıyla (SPSS Inc., 2002) analiz edilmiştir. Analizler altı aşamada yapılmıştır. Bu aşamalar aşağıda sunulduğu gibidir:

1. aşama: Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sorulara verdikleri cevapların yüzdesel dağılımlarına ulaşmak için frekans analizi yapılmıştır.

2. aşama: Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal ve tasarımsal etkenler düzeylerine verdikleri cevapların normal dağılıma uygun olup olmadıklarını belirlemek için normal dağılım analizi yapılmıştır. Bu kapsamda, öncelikle ortalama ve medyanın birbirine yakın olma durumuna bakılmıştır. Ayrıca George ve Mallery (2010) çalışmalarında, değişkenlerin Çarpıklık (Skewness) ile Basıklık (Kurtosis) değerlerinin ± 2 arasında bulunması durumunun normal dağılım olarak kabul edildiğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla, katılımcıların değişkenlere verdikleri cevapların çarpıklık ve basıklık değerleri de incelenmiştir.

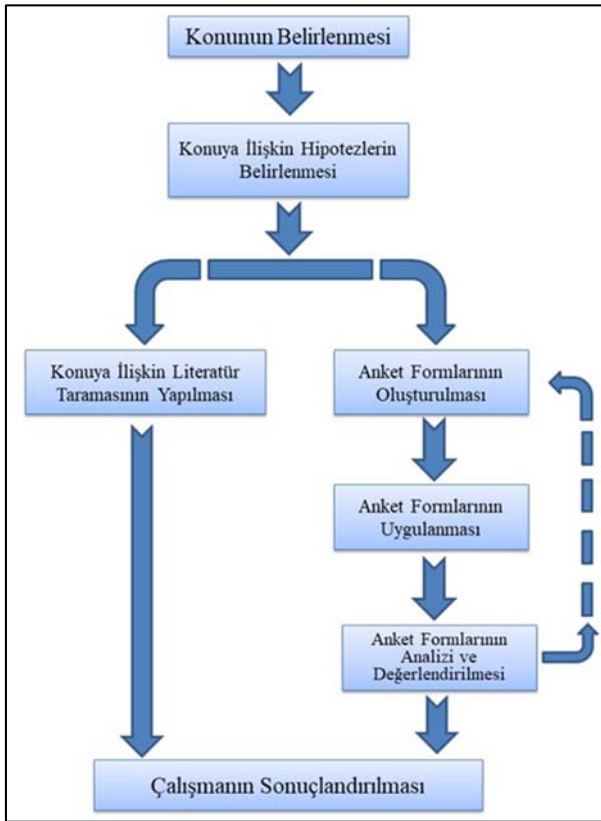
3. aşama: Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal ve tasarımsal etkenler düzeylerine verdikleri cevapların iç tutarlılığını ortaya koymak için güvenilirlik analizi yapılmıştır. Güvenirlik analizi neticesinde mekansal ve tasarımsal etkenler başlıkları için saptanan Cronbach Alfa katsayıları ile güvenilirlik dereceleri saptanmıştır.

4. aşama: Katılımcıların mekansal ve tasarımsal etkenler düzeylerine verdikleri cevapların en yüksek ve en düşük düzeye sahip değişkenlerinin ortaya konulması için betimsellik testi yapılmıştır.

5. aşama: Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal ve tasarımsal etkenler düzeylerine verdikleri cevapların demografik özelliklerden cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

6. aşama: Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal ve tasarımsal etkenler düzeylerine verdikleri cevapların demografik özelliklerinden ve ikiden fazla kategoriye sahip olan yaş ile eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için tek yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Varyansların homojen olması sonucunda, anlamlı farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden (post-hoc) Scheffe testi yapılmıştır.

Çalışmanın hazırlanmasında izlenen aşamalar, yöntem akış şemasında sunulmuştur (Şekil 2).

Şekil 2. Yöntem akış şeması

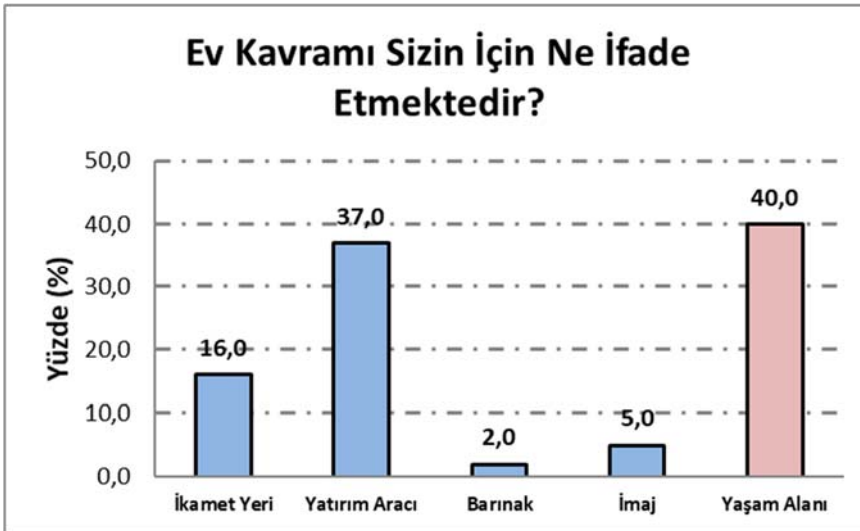
3. Bulgular ve Tartışma

Çalışma kapsamında yapılan frekans analizi neticesinde katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde katılımcıların büyük kısmının kadınlardan oluştuğu (%54,0), 41-50 yaş aralığında olduğu (%27,0), lise mezunu oldukları (%37,0), serbest meslekle uğraştıkları (%38,0), 4.001 TL ile 6.000 TL arasında aylık gelire sahip oldukları (%39,0) belirlenmiştir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Katılımcıların demografik özellikleri (n=100)

Cinsiyet	Yüzde (%)
Erkek	46,0
Kadın	54,0
Yaş	Yüzde (%)
14-18	8,0
19-24	17,0
25-30	11,0
31-40	21,0
41-50	27,0
60 Yaş ve Üstü	16,0
Eğitim Düzeyi	Yüzde (%)
İlkokul	3,0
Ortaokul	2,0
Lise	37,0
Önlisans/Lisans	24,0
Lisans Üstü	4,0
Meslek Durumu	Yüzde (%)
Öğrenci	21,0
Memur	14,0
Serbest Meslek	38,0
Emekli	12,0
Ev Hanımı	12,0
İşçi	3,0
Aylık Gelir Durumu	Yüzde (%)
2.000 TL ve Altı	24,0
2.001 TL-3.000 TL	12,0
3.001 TL-4.000 TL	14,0
4.001 TL-6.000 TL	39,0
6.001 TL ve Üstü	11,0

Ayrıca katılımcılara ev kavramının kendileri için ne ifade ettiği konusu sorulmuştur. Katılımcıların büyük kısmı, ev kavramının kendileri için bir yaşam alanı olduğunu (%40,0) belirtmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Katılımcıların ev kavramının kendileri için ne ifade ettiği konusuna ilişkin histogram grafik (n=100)

Çalışma kapsamında “Konut tercihiinde öne çıkan mekansal etkenler” başlığına ait değişkenlerin normal dağılım analizi sonucunda ortalama ve medyan değerlerinin birbirine yakın oldukları belirlenmiştir. Ayrıca ilgili başlığa ait değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 arasında bulunduğu saptanmıştır (Çizelge 2). Bu bilgiler doğrultusunda, ilgili değişkenlerin normal dağılıma uygun olduğu belirlenmiş ve normal dağılım analizlerinin uygulanmasına karar verilmiştir.

Çizelge 2. Konut tercihiinde öne çıkan mekansal etkenler başlığına ait normal dağılım analizi sonucu

	İstatistik	sd	p	$\bar{x}$	Medyan	Çarpıklık	Basıklık
Konut tercihiinde öne çıkan mekansal etkenler	0,139	100	0,000	43,02	44,00	-0,87	0,87

Diğer taraftan “Konut tercihiinde öne çıkan tasarımsal etkenler” başlığına ait değişkenlerin normal dağılım analizi sonucunda ortalama ve medyan değerlerinin birbirine yakın oldukları belirlenmiştir. Ayrıca ilgili başlığa ait değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 arasında bulunduğu saptanmıştır (Çizelge 3). Bu bilgiler doğrultusunda, ilgili değişkenlerin normal dağılıma uygun olduğu belirlenmiş ve normal dağılım analizlerinin uygulanmasına karar verilmiştir.

Çizelge 3. Konut tercihiinde öne çıkan tasarımsal etkenler başlığına ait normal dağılım analizi sonucu

	İstatistik	sd	p	$\bar{x}$	Medyan	Çarpıklık	Basıklık
Konut tercihiinde öne çıkan tasarımsal etkenler	0,124	100	0,001	35,29	36,00	-0,95	1,98

Çalışma kapsamında 11 maddeden oluşan “Konut tercihiinde öne çıkan mekansal etkenler” başlığına ait değişkenler için güvenilirlik analizi yapılmıştır ve Cronbach's Alpha değeri 0,861 olarak hesaplanmıştır (Çizelge 4). Hesaplanan Cronbach's Alpha değeri, Özdamar (2002)'in çalışmasına göre yüksek güvenilirliktedir.

Çizelge 4. Konut tercihiinde öne çıkan mekansal etkenler başlığına ait güvenilirlik analizi sonucu

Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
0,861	11

Ayrıca, çalışma kapsamında 10 maddeden oluşan, “Konut tercihiinde öne çıkan tasarımsal etkenler” başlığına ait değişkenler için güvenilirlik analizi yapılmıştır ve Cronbach's Alpha değeri 0,710 olarak hesaplanmıştır (Çizelge 5). Hesaplanan Cronbach's Alpha değeri, Özdamar (2002)'in çalışmasına göre orta güvenilirliktedir.

Çizelge 5. Konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler başlığına ait güvenirlik analizi sonucu

Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
0,710	10

Çizelge 6’da “Konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler” başlığına ait betimsel istatistikler incelendiğinde katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeylerinin yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir ($\bar{x}= 43,02$). Konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler ölçeğine ait en yüksek düzeye sahip maddenin 4,43 ortalama ile “Ulaşım imkanlarının fazla olması” maddesi olduğu, en düşük düzeye sahip maddenin ise 3,19 ortalama ile “Havuzunun olması” maddesi olduğu belirlenmiştir. Konu kapsamında Öncel ve Özaydın (2012) çalışmalarında, kapalı siteler için hızlı bir bağlantı sağlayan otoyolların zaman içinde yerleşim alanları içinde kaldıkları ve bu durumun ise kapalı sitelerin tercih edilmesinde olumsuz bir durum oluşturduğunu belirtmişlerdir. Bu bilgiler ışığında ulaşım imkanlarının güvenli site sakinleri için önemli bir unsur olduğu ve ulaşım imkanlarının fazla olmasının güvenli sitelerin tercih edilmesinde önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmek mümkündür.

Çizelge 6. Konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler başlığına ait betimsel istatistikler (n=100)

Maddeler	$\bar{x}$	ss
1. Uygun fiyatlı olması	4,20	1,01
2. Merkezi bir konumda olması	4,30	0,88
3. Ulaşım imkanlarının fazla olması	4,43	0,77
4. İş yerine, hastane veya okula yakın olması	4,18	0,87
5. Saygın bir çevrede olması	3,98	0,99
6. Manzaraya sahip olması	3,86	0,86
7. Doğal açık alanlara yakın olması	3,92	0,75
8. Güvenlikli bir site olması	3,72	0,90
9. İyi bir peyzaj tasarımına sahip olması	3,83	0,71
10. Havuzunun olması	3,19	1,28
11. Kapalı otoparkının olması	3,41	1,12
GENEL	43,02	6,66

Çizelge 7’de “Konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler” başlığına ait betimsel istatistikler incelendiğinde katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeylerinin yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir ($\bar{x}= 35,29$). Konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler ölçeğine ait en yüksek düzeye sahip maddenin 4,16 ortalama ile “Mahremiyetin sağlanması ve özel alanların dengeli tasarlanmış olması” maddesi olduğu, en düşük düzeye sahip maddenin ise 2,73 ortalama ile “Evin geleneksel mimari unsurlara sahip olması” maddesi olduğu belirlenmiştir. Konu ile ilgili olarak, Berköz (2012)

çalışmasında, güvenli yerleşimlerde kullanıcılara mahremiyet kavramının vaat edildiğini belirtmiştir. Bu bilgiler bağlamında, güvenli sitede yaşayanlar için mahremiyet kavramının önemli bir tercih etkeni olduğunu ifade etmek mümkündür.

Çizelge 7. Konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler başlığına ait betimsel istatistikler (n=100)

Maddeler	$\bar{x}$	ss
1. Doğal malzemelerin ağırlıkta olması	3,61	0,83
2. Doğal ve yapay türde malzemelerin karışımından tasarlanmış olması	3,48	0,78
3. Geniş balkonunun olması	3,85	0,96
4. Mahremiyetin sağlanması ve özel alanların dengeli tasarlanmış olması	4,16	0,88
5. Evin mimarisinin geniş aile yapısına uygun olması	3,43	1,03
6. Evin tasarım ve dekorasyonunun pahalı unsurlardan uzak olması	3,29	0,94
7. Evin sade ve kullanıma uygun dekorasyonlara sahip olması	3,67	0,73
8. Evin tasarım ve dekorasyonunda lüks unsurlara sahip olması	2,96	0,78
9. Evin geleneksel mimari unsurlara sahip olması	2,73	0,87
10. Evin benim tarz ve yaşam biçimi yansıtıyor olması	4,11	0,62
GENEL	35,29	4,47

Katılımcıların, konut tercihinde öne çıkan mekansal ve tasarımsal etkenler düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan bağımsız örneklem t testi sonucuna göre; katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılığının istatistiksel olarak %99 güven seviyesinde anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p=0,150$; $p>0,05$) (Çizelge 8). Bu bağlamda, 1. hipotez olan “Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.” doğrulanmamıştır.

Çizelge 8. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık durumuna ait analiz sonuçları

Değişkenler	Grup	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Konut Tercihinde Öne Çıkan Mekansal Etkenler	Kadın	54	43,91	5,91	1,451	98	0,150
	Erkek	46	41,98	7,38			

* $p<0,05$; ** $p<0,01$; *** $p<0,001$

Ayrıca, yapılan bağımsız örneklem t testi sonucuna göre; katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılığının istatistiksel olarak %99 güven seviyesinde anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p=0,649$; $p>0,05$) (Çizelge 9). Bu kapsamda, 2. hipotez olan “Katılımcıların konut tercihinde öne

çıkan tasarımsal etkenler düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir” doğrulanmamıştır.

Çizelge 9. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık durumuna ait analiz sonuçları

Değişkenler	Grup	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Konut Tercihinde Öne Çıkan Tasarımsal Etkenler	Kadın	54	35,09	3,25	-0,458	69,54	0,649
	Erkek	46	35,52	5,61			

*p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001

Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Tek yönlü ANOVA testi sonucuna göre; katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılığı, istatistiksel olarak %99 güven düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir (F=2,677; p=0,026; p<0,05). Ayrıca, varyansların homojen dağıma sahip oldukları saptanmış (İstatistik:0,601; p=0,699; p>0,05) ve çoklu karşılaştırma testlerinden (post-hoc) Scheffe testi yapılmıştır. Bu kapsamda, yaşları 41-50 arasında ($\bar{x}$ =46,26) olan katılımcıların, konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeyi, yaşları 51 ve üzerinde ($\bar{x}$ =39,31) olanlara göre daha yüksektir. Diğer yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Çizelge 10). Tek yönlü ANOVA testi neticesinde, 3. hipotez olan “Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeyleri yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir.” kısmen doğrulanmıştır. Benzer olarak, Akyol Altun (2012) çalışmasında, kapalı site kullanıcı profiline bakıldığında orta ve üst yaş grubundaki katılımcıların çoğunluğu oluşturduğunu belirtmiştir. Ayrıca, Tanülkü (2012) çalışmasında güvenli sitelerin 35-45 yaş aralığında hedef kitleye yönelik olduğunu belirtmiştir. Bu bilgiler ışığında, güvenli sitelerde mekansal tasarım yaklaşımlarında özellikle orta ve üst yaş grubu sakinlerin beklentilerinin dikkate alınması gerektiği ifade edilebilir.

Çizelge 10. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılıklarına ait analiz sonuçları

Ölçek	Yaş Değişkeni	n	$\bar{x}$	ss	Levene Test		F	p	Scheffe
					İstatistik	p			
Konut Tercihinde Öne Çıkan Mekansal Etkenler	14-18 ⁽¹⁾	8	43,88	4,55	0,601	0,699	2,677	0,026*	5-6
	19-24 ⁽²⁾	17	42,88	6,80					
	25-30 ⁽³⁾	11	42,55	8,64					
	31-40 ⁽⁴⁾	21	41,71	6,96					
	41-50 ⁽⁵⁾	27	46,26	5,16					
51 ve üzeri ⁽⁶⁾	16	39,31	6,07						

*p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001

Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Tek yönlü ANOVA testi sonucuna göre; katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeylerinin yaş değişkenine göre istatistiksel olarak %99 güven düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu bağlamda, 4. hipotez olan “Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeyleri yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir.” doğrulanmamıştır.

Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeylerinin eğitim değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Tek yönlü ANOVA testi sonucuna göre; katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeylerinin eğitim değişkenine göre farklılığının, istatistiksel olarak %99 güven düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir (F=2,809; p=0,030; p<0,05). Ayrıca, varyansların homojen dağıma sahip oldukları saptanmış (İstatistik:1,053; p=0,384; p>0,05) ve çoklu karşılaştırma testlerinden (post-hoc) Scheffe testi yapılmıştır. Bu kapsamda, İlkokul mezunu ($\bar{x}$ =31,33) olan katılımcıların, konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeyi, lise mezunu ($\bar{x}$ =43,54) olanlara göre daha düşüktür. Ayrıca, ilkokul mezunu ($\bar{x}$ =31,33) olan katılımcıların, konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeyi, önlisans/lisans mezunu ($\bar{x}$ =43,37) olanlara göre daha düşüktür. Diğer eğitim grupları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Çizelge 11). Tek yönlü ANOVA testi neticesinde, 5. hipotez olan “Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeyleri eğitim değişkenine göre farklılık göstermektedir.” kısmen doğrulanmıştır. Konu ile ilgili olarak, Aydın (2012) çalışmasında, kapalı sitelerde yaşayanların eğitilmiş bireylerden oluştuğu ile ilgili kanının olduğunu belirtmiştir. Bu bilgiler kapsamında, güvenli sitelerde yaşamayı çoğunlukla eğitim seviyesi yüksek bireylerin tercih etmesi

sebebiyle mekansal tasarım yaklaşımlarında bu durumun dikkate alınmasının faydalı olacağını ifade etmek mümkündür.

Çizelge 11. Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeylerinin eğitim değişkenine göre farklılıklarına ait analiz sonuçları

Ölçek	Eğitim Değişkeni	n	$\bar{x}$	ss	Levene Test		F	p	Scheffe
					İstatistik	p			
Konut Tercihinde Öne Çıkan Mekansal Etkenler	Okur Yazar Değil ⁽¹⁾	0	-	-	1,053	0,384	2,809	0,030*	2-4 2-5
	İlkokul ⁽²⁾	3	31,33	3,51					
	Ortaokul ⁽³⁾	2	39,00	1,41					
Konut Tercihinde Öne Çıkan Mekansal Etkenler	Lise ⁽⁴⁾	37	43,54	6,10	1,053	0,384	2,809	0,030*	2-4 2-5
	Önlisans/Lisans ⁽⁵⁾	54	43,37	6,92					
	Lisansüstü ⁽⁶⁾	4	44,25	3,10					

*p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001

Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeylerinin eğitim değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Tek yönlü ANOVA testi sonucuna göre; katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeylerinin eğitim değişkenine göre istatistiksel olarak %99 güven düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Dolayısıyla, 6. hipotez olan “Katılımcıların konut tercihinde öne çıkan tasarımsal etkenler düzeyleri eğitim değişkenine göre farklılık göstermektedir.” doğrulanmamıştır.

4. Sonuçlar

Çalışma kapsamında, güvenli sitede yaşayan 41-50 yaş grubunda olan katılımcıların, konut tercihinde öne çıkan mekansal etkenler düzeyi, yaşları 51 ve üzerinde olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla, güvenli sitede yaşayan tüm yaş gruplarındaki sakinler için mekansal etkenlerin önem içerdiği ifade edilemese bile yaş ortalaması azaldıkça mekansal etkenlerin önem kazandığı söylenebilir. Bu kapsamda güvenli sitelerde mekansal tasarım çalışmalarının yapılmasının genç yaş grubu sakinleri için bir motivasyon unsuru olacağı ifade edilebilir. Ayrıca güvenli sitede yaşayan tüm eğitim seviyesindeki sakinler için mekansal etkenler önem içerdiği ifade edilmese bile eğitim seviyesi arttıkça mekansal etkenlerin önem kazandığı söylenebilir. Bu bağlamda mekansal tasarım çalışmalarıyla güvenli sitelerin eğitim seviyesi yüksek kişilerin tercih etmesinin sağlanacağı ifade edilebilir.

Bu değerlendirmeler ışığında güvenli sitelerde ikamet edenlerin başta yaş ve eğitim durumları olmak üzere diğer demografik özelliklerini dikkate alan mekansal tasarım

kararlarının belirlenmesi memnuniyetlerinin sağlanmasında faydalı olacaktır. Bunlardan aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Dengeli açık ve yeşil alan düzenlemeleri,
- Her demografik özelliğe (Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir seviyesi vb.) hizmet edecek mekansal tasarımlar (Rekreasyonel etkinlik alanları, spor alanları, çocuk oyun alanları vb.),
- Bitkisel ve yapısal tasarımda ergonomik, fonksiyonel ve estetik yaklaşımlar,
- Güvenlikli sitelerin dışındaki mekanlarla sosyalleşmeyi sağlayacak bağlantı yaklaşımları (Alışveriş alanları, spor alanları, sosyal donatı alanları vb.),
- Kent dokusu ile bütünleşebilen mekansal bir tasarım yaklaşımı.

Sonuç olarak, güvenlikli site yönetimlerin site sakinlerinin yaş ve eğitim durumlarını dikkate alan mekansal tasarıma yönelik yönetim kararları almalarının gerekli olduğunu ifade etmek mümkündür. Böylece, site sakinlerinin beklentilerini karşılayan ve daha yaşanabilir bir mekan sağlanması mümkündür.

Kaynaklar

- Acaralp, Ö. (2009). *Toplumsal çeşitliliğe bağlı algısal farklılıklar ve kamusal mekan kullanımına etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ajibola, M. O., & Oloke, O. C., Ogungbemi, A. O. (2011). Impacts of gated communities on residential property values: a comparison of Onipetesi estate and its neighbourhoods in Ikeja, Lagos State, Nigeria. *Journal of Sustainable Development*, 4(2), 72-79.
- Akalın, M. (2016). Mekânsal ayrışmanın bir yeni biçimi olarak kapalı/kapılı siteler: Akkent konutları örneği. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 923-956.
- Akyol Altun, T. D. (2008). Yeni yaşam tarzları: kapalı konut yerleşkeleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi*, 10(3), 73-84.
- Akyol Altun, T. D. (2012). İzmir’de Yeni Bir Konut Üretim Süreci Olarak Kapalı Konut Siteleri. *İdealkent, Kent Araştırmaları Dergisi (Güvenlikli Siteler: Sosyo-Mekansal Ayrışmanın Yeni Biçimleri)*, 6, 40-61.
- Anonim, (2020a). https://tr.wikipedia.org/wiki/Antalya%C4%B1n_il%C3%A7eleri. Erişim Tarihi: 22.09.2020.

- Anonim, (2020b). <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-66213/genel-bilgiler.html>. Erişim Tarihi: 13.09.2020.
- Anonim, (2020c). https://www.harita.gov.tr/images/urun/il_ilce_alanlari.pdf. Erişim Tarihi: 13.09.2020.
- Asar, H. (2013). *Mimari mekân okumasında algısal deneyim analizinin bir yöntem yardımıyla irdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Aşıkkutlu, H.S., Yücedağ, C., & Kaya L. G., (2018). *Korunan alanlar üzerine ziyaretçilerin algısı: Beydağları Sahil Milli Parkı örneği*. II. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi, 243-257, Adana.
- Aşıkkutlu, H.S., Kaya L. G., Yücedağ C., & Sarp A., (2019). *Ebeveynlerin kapalı oyun alanları ile eğlence merkezlerine yönelik beklentilerinin araştırılması: Antalya kenti örneği*. V. European Conference on Science, Art & Culture ECSAC'19, 188-193, Ankara.
- Aydın, S. (2012). İstanbul'da "orta sınıf" ve kapalı siteler. *İdealkent, Kent Araştırmaları Dergisi (Güvenlikli Siteler: Sosyo-Mekansal Ayrışmanın Yeni Biçimleri)*, 6, 96-123.
- Berköz, L. (2012). Güvenlikli yerleşimler: konut kullanıcılarının yaşam tercihlerindeki değişim. *İdealkent, Kent Araştırmaları Dergisi (Güvenlikli Siteler: Sosyo-Mekansal Ayrışmanın Yeni Biçimleri)*, 6, 172-189.
- Capron, G., Lacarrieu, M., Girola, & M. F. (2008). Peripheral urbanity in closed and gated communities in Latin America. *Les Annales de la Recherche Urbaine*. 102, 79-87.
- Çokyiğit, H., Kaya, L. G., Yücedağ, C., & Aşıkkutlu, H. S. (2019). *AVMlerde sergileme elemanlarının tüketici davranışına etkisi: Antalya örneği*, Mimarlık Planlama ve Tasarım Alanında Araştırma ve Değerlendirmeler-2019 / Haziran. Kaya, L. G. (Eds.), Gece Kitaplığı, Ankara, Türkiye, 191-207.
- Emiroğlu, E. (2002). *Kurumsal kimlik oluşumunda mimari ürüne yansıyan simgesel anlamların incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Geniş, Ş. (2012). Takdim. *İdealkent, Kent Araştırmaları Dergisi (Güvenlikli Siteler: Sosyo-Mekansal Ayrışmanın Yeni Biçimleri)*, 6, 6-9.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*. 17.0 Update, 10th Edition, Boston: Pearson.
- Güven, A. (2016). Kent, kentleşme ve kentsel yönetim ihtiyacı. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives*, 4(1), 21-30.

- Karaçor, S., & Akcan, B. (2017). Mahalleden güvenli sitelere konutu tüketmek. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (2), 175-197.
- Kaya, L. G., Yücedağ C., Aşikkutlu H. S., & Güntaş, S., (2019a). *Salda Gölü Tabiat Parkı'nın ekoturizm aktiviteleri açısından incelenmesi*. I. International Ornamental Plants Congress - VII. Süs Bitkileri Kongresi, 769-779, Bursa.
- Kaya, L. G., Yücedağ C., Aşikkutlu H. S., & Şeker E., (2019b). *Antalya Kentinde Dokuma Parkı elemanlarının kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi*. IV. European Conference on Science, Art & Culture ECSAC'19, 43-49, Antalya.
- Kaya, L. G., Yücedağ C., & Aşikkutlu H.S., (2019c). *Antalya Kurşunlu Şelalesi Tabiat Parkı'nda Donatı Elemanları Tespiti*. IV. European Conference on Science, Art & Culture ECSAC'19, 51-56, Antalya.
- Kaya, L. G., Aşikkutlu H.S., & Yücedağ C., (2019ç). *Kadınların boş zamanlarındaki rekreasyonel eğilimleri: Antalya Kenti Örneği*. IV. European Conference on Science, Art & Culture ECSAC'19, 63-70, Antalya.
- Kaya, L.G., Yücedağ C., Aşikkutlu H. S., & Keskin R., (2019d). Üniversite fitness merkezlerinde kullanıcı memnuniyetinin incelenmesi: MAKÜ ve PAÜ örneği. *Uluslararası Mühendislik, Tasarım ve Teknoloji Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Kaypak, Ş. (2016). Kentsel bir sorun olarak kentsel güvenlik. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(33), 35-50.
- Lang, R. E., & Danielsen, K. A. (1997). Gated communities in America: walling out the World?. *Housing Policy Debate*, 8 (4), 867-899.
- Lara, F. L. (2011). New (sub)urbanism and old inequalities in Brazilian gated communities. *Journal of Urban Design*, 16 (3), 369-380.
- Minez, B. (2013). *Mimarlık eğitimi sürecinde bireyin algı değişiminin görsel çevre değerlendirme teknikleri ile incelenmesi*. Doktora Tezi. Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Öncel, A. D., & Özaydın, G. (2012). Kapalı site olgusunun değişim sürecine bir bakış: Beykoz Soğuksu örneği. *İdealkent, Kent Araştırmaları Dergisi (Güvenlikli Siteler: Sosyo-Mekansal Ayırışmanın Yeni Biçimleri)*, 6, 62-83.
- Özdamar, K. (2002). *Paket programlarla istatistiksel veri analizi-1*. 4. Baskı. Kaan Kitabevi, Eskişehir.

- Özdemir, N., & Türkseven Doğrusoy, İ. (2016). Kapalı konut sitelerinin kamusal açık alanlar açısından oluşturduğu problemlerin insan-çevre ilişkileri bağlamında irdelenmesi. *MEGARON*, 11 (3), 359-371.
- Polat, Y., & Kartal, M. (2018). Cumhuriyetten günümüze Türkiye’de modernleşme bağlamında dışa kapalı konut üretimi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10 (4), 63-76.
- Rafiemanzelat, R. (2016). Gated communities and sense of community: a review on the social features of gated communities. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 10(5), 671-676.
- Roitman, S. (2010). Gated communities: definitions, causes and consequences. *Urban Design and Planning, Proceedings of the Institution of Civil Engineers*, 163, 31-38.
- SPSS Inc. (2002). SPSS 11.0 Guide to Data Analysis. New Jersey: Prentice Hall Public.
- Tanülkü, B. (2012). Güvenlikli Siteler Arası Rekabet: “Ahlâklı Kapitalizm”in Kimlik Üzerindeki Etkisi. *İdealkent, Kent Araştırmaları Dergisi (Güvenlikli Siteler: Sosyo-Mekansal Ayrışmanın Yeni Biçimleri)*, 6, 124-153.
- TÜİK (2020). Antalya ili ve Muratpaşa ilçesi nüfus verileri. Erişim adresi <https://biruni.tuik.gov.tr>. Erişim Tarihi: 01.09.2020.
- Webster, C., Glasze, G., & Frantz, K. (2002). The global spread of gated communities. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 29, 315-320.
- Yücedağ, C., Kaya, L. G., & Ulu, A. (2017). Burdur kenti toplu konut ve site alanlarının peyzaj tasarım yeterliliğinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8 (2), 114-122.
- Yücedağ, C., Kaya, L. G., & Aşıkutlu, H. S. (2018). Kent halkının dış mekan bitki tercihlerinin belirlenmesi: Alanya örneği. İçinde: *Disiplinlerarası Akademik Çalışmalar- I, Kent Çalışmaları*. Eraslan, M., Demirkaya, H., Direkci, B., Aslan, F., Kılınç, M. (eds.), Gece Kitaplığı, Ankara, Türkiye, 13-20.
- Yücedağ C., Kaya L. G., & Aşıkutlu H.S., (2019). *Bahçeli evlerde yaşayanların bitki tercihlerinin araştırılması: Burdur Kenti örneği*. I. International Ornamental Plants Congress - VII. Süs Bitkileri Kongresi, 852-859, Bursa.
- Zülkadiroğlu, D. (2013). *Mimari cephe temsillerinin kullanıcı algısına etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.